

4 Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort op dit moment goed op economische cijfers zoals het bruto regionaal product, het werkloosheidscijfer en het inkomen per hoofd van de bevolking. Tegelijkertijd staat de Zeeuwse economie voor grote uitdagingen, zoals de krappe arbeidsmarkt, de plannen voor twee nieuwe kerncentrales en de transitie naar een klimaat neutrale economie. Sommige gebieden binnen Zeeland scoren niet hoog op brede welvaart en er zijn aspecten waar heel Zeeland laag scoort. Economische structuurversterking blijft dus belangrijk. Hiervoor is meer massa nodig. Met Zeeland 2050 is de ambitie uitgesproken om dit te realiseren.

Drie grote uitdagingen vormen de basis voor onze economische inzet:

- Het trekken en ontwikkelen van talent: de arbeidsmarkt in Zeeland is al decennialang erg krap en er is in Zeeland een gebrek aan universitair onderwijs en onderzoek. Vergrijzing en ontgroening zijn bedreigingen voor een vitale economie.
- Een vitaal economisch "ecosysteem". Door gebrek aan massa is het in Zeeland geen vanzelfsprekendheid dat bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties met wederzijds profijt kunnen samenwerken. Innovaties, stevige kennisnetwerken maar ook ruimte voor bedrijven en bereikbaarheid zijn belangrijk.
- De energietransitie: Bedrijven krijgen te maken met andere grondstoffen en energievormen. Hier te laat op inspelen kan leiden tot grote schade in de toekomst. Anderzijds is het ook een kans voor veel bedrijven en (nieuwe) sectoren om op in te spelen.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door in te zetten op:

Europa, Rijk en Regio

De opgaven in Zeeland zijn groot. Dat kan de provincie niet alleen dragen, daarvoor is financiële hulp van en samenwerking nodig met Europa, het Rijk en de regio. Daarnaast is investeren in economische ontwikkeling op zichzelf niet voldoende om concurrerend te blijven en Zeeland te behouden als aantrekkelijke leef- en werkomgeving. Ook hiervoor is samenwerking nodig met het Rijk en de regio gericht op sociaal-economische ontwikkeling, brede welvaart, leefbaarheid en vestigingsklimaat. Onze inzet:

- Het voeren van een gezamenlijke lobby.
- De inzet van een groot aantal subsidies en financieringen op Europees, nationaal en regionaal niveau.
- Het aangaan van regionale en/of grensoverstijgende samenwerkingen die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen versnellen.

De belangrijke onderleggers hiervoor zijn de RIS-3, Zeeland in Stroomversnelling, het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid en mogelijke in de toekomst de uitkomsten van Elke Regio Telt.

Vestigingsklimaat, talent en kennis:

Een gezonde economie heeft een passende infrastructuur voor onderwijs, gekwalificeerd personeel en bedrijven/ ondernemers nodig. Onze inzet:

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken. Het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming.
- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt.
- Het doorontwikkelen van Campus Zeeland, met focus op de thema's water, energie en voedsel.
- De onderwijs- en kennisinfrastructuur versterken door het aantrekken van universitair onderwijs op onderwerpen die het DNA van Zeeland raken.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Zeeland heeft een goed klimaat voor vindingrijke ondernemers die innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijven we nog achter bij de rest van Nederland. Onze inzet:

- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem.
- Het versterken van de financieringsketen en door middel van revolverend financieren een bijdrage leveren aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector, met speciale aandacht voor het toekomstbestendig maken van het mkb in Zeeland op het gebied van digitalisering.
- De concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden.
- Inzetten op kansen voor het mkb binnen de sectoren (maritieme) maakindustrie en defensie en daardoor bijdragen aan de strategische autonomie van Nederland.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Voor de Zeeuwse economie zijn vernieuwing en duurzamer maken van onze sectoren belangrijk. Onze inzet:

- Verduurzaming industrie (zie ook programma 'Energie en klimaat').
- Het goed inpassen van de kernenergieambities van het Rijk, inclusief de ontwikkeling van SMR en/of AMR.
- Verandering naar een circulaire en biobased economie door het sluiten van kringlopen en het benutten van groene grondstoffen.

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Speciale aandacht gaat uit naar de sectoren Haven- en industrie. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- [Economisch Uitvoeringsprogramma 2024-2028](#)
- [MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)](#)
- [Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)](#)
- [Regionale Innovatie Strategie 2021 - 2027](#)
- [Campus Zeeland](#)
- [Strategische agenda Economic Board Zeeland](#)
- [Regio Deal North Sea Port District](#)
- [Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030](#)

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie en de brede welvaart van de Zeeuwen. Dit betekent een combinatie van:

- Het versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven met focus op de Zeeuwse economische sectoren, waaronder de havens en industriële sector.
- Het verhogen van het Bruto Regionaal Product.
- Voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk).

- Een sterk imago van Zeeland dat ervoor zorgt dat mensen hier graag komen leven, werken en ondernemen.
- Inzetten op de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2023	2024	2025	2026	streefwaar de 2027
Beroepsbevolking (CBS)	207.000	212.000	212.000 (Q4)	210.000 (Q1)	210.000
Werkgelegenheid (arbeidsplaatsen bron: LISA)	196.028	201.800	nmb	nmb	196.000
Werkgelegenheid in groei (LISA)	0,2%	0,97%	nmb	nmb	0%
Werkloosheid (CBS)	2,5%	2,8%	3,2% (Q3)	3,7% (Q1)	3%
Bruto-arbeidsparticipatie %	74,2%	74%	75%	74%	75%
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt (UWV)	5,23 zeer krap (Q4)	4,55 zeer krap (Q4)	6,22 zeer krap (Q3)	3,1% krap (Q1)	3 krap
Regionaal economische groei in % (CBS): Zeeuws-Vlaanderen Overige Zeeland	-5,5% 1,1%		nmb nmb	nmb nmb	1% 1,5%
Bruto regionaal product (verplicht) Betreft % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar.	0,3%	1,3%	nmb	nmb	1%
Verleende Europese subsidies (2021-2027, cumulatief)	nb	30.478.64	131.000.000 (31-12-25)	€163.620.000 (9-6-2026)	werken niet met streefwaarden

Doelindicatoren

Doelindicator	Stand 2024	Stand 2025	Stand 2026	Streefwaarde 2027
Nieuwe bedrijfsvestigingen (via Impuls)	6	3	1 (behoud van)	Voorspelling lastig door onzekerheden. Ook inzet op behoud van bedrijfsvestigingen.
Innovatie-index (2-jaarlijkse EU-cijfer waarbij regio's worden vergeleken ten opzichte van EU-27 landen)	2-jaarlijkse cijfers, niet in 2024	107, strong	2-jaarlijkse cijfers, niet in 2026	107, strong
Aantal Europese programma's waarbij we in de governance betrokken zijn	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea	7 NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea	7 NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea
Totaal beschikbaar bedrag in de 5 investeringsprogramma's (Wind in de Zeilen, Gebiedsinvesteringen Netten op Zee 1e en 2e tranche, Regiodeal North Sea Port District, Zeeland/Zeeuws-Vlaanderen (nieuwe Regiodeal).	€ 687,5 miljoen	€ 737,5 miljoen	€ 797 miljoen	€ 797 miljoen
Imago (ranking Nederlandse provincies, Beerda Consultancy)	9	5	6	Laatste keer cijfers uit deze ranking.
Vissersvloot	135	130	125	125

Doelstelling

Europa, Rijk en Regio

Om innovatie te stimuleren zijn subsidies nodig (Europees, nationaal en provinciaal). Ook fondsen die geld lenen helpen bij innovatie. Dit doen we door:

- Deelnemen en bijdragen aan de governance structuur van de Europese subsidieprogramma's OP Zuid, Just Transition Fund, Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg B en C, NSP-GLB (Inclusief LEADER).
- Aanjagen en ondersteuning bieden aan Zeeuwse organisaties bij het verwerven van (Europese) fondsen, samenwerken en kennisdelen met organisaties over de grens; we willen de mogelijkheden van deze programma's maximaal benutten voor Zeeland. Ook via onder andere het Straits Comité en Euregio Scheldemond.
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2027. Grensoverstijgende samenwerking en de lobby in Brussel worden ingezet om Zeeuwse uitdagingen sneller, effectiever of efficiënter aan te pakken en innovatie te stimuleren en/of op te schalen en innovaties te implementeren.
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur. Bijvoorbeeld NV Economische Impuls Zeeland, EN-Zuid, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwize en Economic Board Zeeland. En het implementeren van diverse regelingen zoals Zeeland in Stroomversnelling (ZIS) en MIT Zuid.

Acties

De inzet van subsidies en financiering op Europees, nationaal en regionaal niveau

Zeeuwse transitie versnellen door het aangaan van grensoverstijgende samenwerkingen en het verwerven van Europese middelen. Door:

- Zo veel mogelijk bekendheid genereren voor de Europese programma's die kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van provincie Zeeland.
- Onze betrokkenheid bij de beoordeling van subsidie aanvragen en de monitoring van de subsidieprogramma's.
- Ondersteuning bieden en informatie verstrekken aan initiatiefnemers om kwalitatief goede projecten ingediend te krijgen bij de Europese programma's.
- Initiatiefnemers aan elkaar verbinden middels het organiseren van inspiratiemomenten en het faciliteren van partnersearch.
- Betrokkenheid bij het opstellen van het nieuwe cohesiebeleid en Europese programma's voor de nieuwe programma periode vanaf 2028.
- Actief inzetten op "nieuwe" en/of onderbenutte subsidieprogramma's.

Het aangaan van regionale en/of grens-overstijgende samenwerking die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen te versnellen

We bevorderen brede welvaart, vestigingsklimaat en leefbaarheid door regiodeals en andere gebiedspakketten met het Rijk op te stellen en uit te voeren. Concreet:

- Uitvoering geven aan de Regio Deals North Sea Port District en Zeeland en Zeeuws-Vlaanderen, Gebiedsinvesteringen Netten op Zee en het compensatiepakket Wind in de Zeilen.
- Samenwerking met BZK – regionaal beleid BZK.

Doelstelling

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Bedrijven moeten innoveren om concurrerend te blijven. Om te kunnen innoveren, hebben ze kennis, technologische infrastructuur en investeringsmiddelen nodig. We ondersteunen bedrijven door deze basisvoorwaarden te bieden. Specifiek richten we ons ook op de concurrentiepositie van het mkb, met speciale aandacht voor familiebedrijven en digitalisering en werken we aan het versterken van de mkb-dienstverlening. We zetten in op kansen voor het mkb binnen de sectoren (maritieme)

maakindustrie en defensie en dragen daardoor bij aan de strategische autonomie van Nederland. Op het gebied van visserij willen we stappen zetten in de richting van een economisch gezonde en duurzaam opererende visserijsector. We zetten in op een sector die goed en modern is toegerust en in zijn bedrijfsvoering rekening houdt met natuurwaarden. Elders in deze begroting vindt u onze doelen ten aanzien van toerisme (programma 2) en landbouw (programma 3).

Acties

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse industrie & maintenance sector

- We bieden ondersteuning aan logistieke bedrijven, bijvoorbeeld door het bundelen van uitvoeringskracht via onderzoek en kennis, en we helpen bedrijven met het verwerven van Europese en landelijke subsidies. Ook ontwikkelen we met landelijke partners een implementatiestrategie voor laad- en vulinfrastructuur voor weg en water.
- Het Zeeuwse mkb hebben vaak onvoldoende capaciteit en financiële middelen om zelfstandig bij te blijven bij grote innovatieve ontwikkelingen die nu aan de gang zijn. Via de K&I-netwerken kunnen bedrijven gezamenlijk het wiel uitvinden. Diverse innovatie Europese projecten zijn uitgevoerd of zijn nu onderhanden. Dit beleid is succesvol en wordt gecontinueerd. Daarnaast investeren we in het mobiliseren van de MKB-sector om in te stappen in de dual-use trajecten voor de defensie-industrie. Ook investeren we in een propositie voor een grotere aanwezigheid van defensie in Zeeland.
- De haven - en industriector, incl de SMR ontwikkelingen zijn van groot belang voor de Zeeuwse Economie. Vis ondersteuning op innovatie, ruime voor bedrijven, inzet op samenwerking en kennisnetwerken willen we inzetten op de toekomstbestendigheid van de industrie in Zeeland.
- Voor de maintenance sector is er K&I-netwerk KIC|MPI, waarmee we samenwerken aan o.a. projectontwikkeling en kennisdeling rond robotisering en digitalisering van de maintenance- en procesindustrie. De Provincie neemt ook deel aan diverse landelijke innovatieoverleggen, om informatie te verkrijgen die weer gedeeld kan worden met onze regionale partners. Voor de logistieke sector is K&I-netwerk Zeeland Connect belangrijk, met vier innovatieprogramma's in uitvoering: logistieke stromen en verbindingen, zero emissie logistiek, digitalisering & robotisering en autonoom transport. De Provincie neemt desgewenst deel aan deze plannen en kan via lobby of subsidiëring ook voor financiële ondersteuning zorgen.

Innovatiefinanciering: Een financieringsketen met voldoende ondersteuning in alle financieringsfasen: van seed (het geld waarmee een startup de eerste bedrijfsactiviteiten financiert) tot venture capital (durfkapitaal in een latere fase)

We versterken innovatiefondsen zoals het Regionaal fonds Vroege Fase Financiering, InnoGo! en ZPF en leveren door middel van revolverend financieren een bijdrage aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie. De projecten richten zich hoofdzakelijk op investeringen in innovatieve startups, scaleups en mkb-ondernemingen. In toenemende mate wordt ingezet op het maken van impact, het leveren van een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie en creatie en behoud van hoogwaardige directe en indirecte werkgelegenheid. Verder wordt steeds meer aangesloten bij de trend "volume to value", waarbij het meer van belang is in de juiste bedrijven te investeren dan alleen de investerings- en overige kwantitatieve targets te behalen. Gezien de krappe arbeidsmarkt en het willen behouden van high potentials in de regio, richten de fondsen zich op bedrijven met een hoog innovatievermogen.

- Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
- InnoGo! stimuleert innovatieve ondernemers in de vroege fase door begeleiding van hun innovatie, het introduceren van de ondernemer in het netwerk en het verstrekken van leningen.

- Met het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken. Dit door aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen uit te geven aan innovatieve ondernemers. Deze bedrijven zitten in de (door)ontwikkelfase of de groeifase. Ze voegen waarde toe met een belangrijk effect op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

Daarnaast faciliteren we financieringstafels, de voucherregeling Zeeland FM en het Zeeuws Informal Investing Network. We versterken ook de subsidiemogelijkheden in Zeeland, waaronder Zeeland in Stroomversnelling, CrossRoads, MIT Zuid, OPZuid en andere Europese innovatiesubsidies voor ondernemers.

MKB Samenwerking; Versterken van de concurrentiepositie van het brede mkb (innovatieve, jonge en reguliere mkb)

De regionale economie is de motor achter brede welvaart, werkgelegenheid en leefbaarheid binnen de Zeeuwse samenleving. Daarom zet Provincie Zeeland zich met haar partners in om de concurrentiepositie van bestaande Zeeuwse ondernemers, de economische positie en het vestigingsklimaat duurzaam te versterken. Vanuit daar ondersteunen we hen met diverse (innovatie)regelingen, helpen we met de energietransitie en geven we daarnaast periodiek een Zeeuws Economisch bericht uit (signalering en monitoring). Samen met Campus Zeeland werken we aan de verbinding tussen onderwijs en mkb. Daarnaast zetten we in op de kansen voor het mkb binnen de sectoren Maritiem, Defensie en Nucleair, die door de geopolitieke ontwikkelingen in urgentie toenemen (zoals benoemd in Zeeland 2050).

MKB-dienstverlening

Provincie Zeeland werkt samen met een grote vertegenwoordiging dienstverleners aan de Zeeuwse actieagenda mkb-dienstverlening. Tot doel om samen een goed georganiseerde, vraaggestuurde en samenhangende dienstverlening te bieden aan ondernemers. Het mkb is een onmisbare pijler binnen de Zeeuwse economie en levert een belangrijke bijdrage aan de regionale werkgelegenheid. Daarom zet de provincie zich in voor een nog betere samenwerking tussen overheden, onderwijsinstellingen en netwerkorganisaties. Zo faciliteren we ondernemers beter en maken hen vanuit daar klaar voor de onderneming van de toekomst.

Impuls Zeeland

Met Impuls Zeeland werken we aan ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland: met name door het geven van een impuls aan initiatieven die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering voor een duurzaam verdienvermogen. Impuls Zeeland bedient ondernemers vanuit haar drie kerntaken: investeren, innoveren en internationaliseren.

Dockwize

Met Dockwize zorgen we voor een plek voor verbinding, ontwikkeling en ondersteuning van het MKB, studenten, start-ups en scale-ups. Binnen deze regionale ondernemers- en innovatiehotspot worden ondernemers ondersteund in het maken van hun volgende stappen, met nadruk op de ontwikkelingen in de transitie water, energie en voedsel.

Digitale innovatie in het mkb, Toekomstbestendig mkb met behulp van digitalisering

- Voor het toekomstbestendig maken van Zeeland op het gebied van digitalisering wordt 'Digitaal Verder, het Digitaliseringsprogramma Zeeland 2024-2027' ingezet. Dit programma van Impuls Zeeland komt tegemoet aan de specifieke behoeften van de Zeeuwse Kennis & Innovatienetwerken en richt zich op ondersteuning en samenwerking op het gebied van digitalisering, automatisering, robotisering en technologische ontwikkelingen.
- Dockwize ondersteunt ondernemers met het programma CTRL om grip te krijgen op hun bedrijfsvoering op het gebied van kansen en bedreigingen van digitalisering en digitale veiligheid.

- Met Impuls Zeeland en de HZ University of Applied Sciences werken we aan de AI-hub Zeeland, een initiatief om bedrijven, onderwijs en overheid in de regio te verbinden. Het doel is niet om zelfstandige AI-technologie te bouwen, maar om bestaande AI-toepassingen in het Zeeuwse mkb sneller en slimmer in te zetten.
- Via EDIH Zuid-Nederland worden Zeeuwse mkb'ers geholpen met hun digitaliseringsslag, waarbij er nog meer aandacht zal zijn voor de thema's AI en digitale weerbaarheid.
- HZ University of Applied Sciences en Scalda zetten de Human Capital Agenda voor IT & Digitalisering Zeeland 2030 voort om voldoende ICT-arbeidskrachten op te leiden en de digitale vaardigheden in Zeeland te verbeteren.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse visserij- en aquacultuursector

- Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Intentie-overeenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur.
- Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Blue Deal Mosselkweek Voordelta die in maart 2026 verlengd is tot 2028.
- Uitvoering geven aan het Visserij Ontwikkel Plan (VOP) Zuidwest Nederland ter versterking van het visserijbedrijfsleven en de visserijgemeenschappen.
- Behartigen belangen visserijgemeenschappen in het kader van Bestuurlijk Platform Visserij.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse foodsector

Ondersteunen netwerkorganisaties Food Delta Zeeland en Zeker Zeeuws. Dit doen we door een jaarlijkse subsidie te verstrekken en gezamenlijk activiteiten uit te voeren op het gebied van de promotie van streekproducten en het innovatieprogramma Food Delta Zeeland.

Doelstelling

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Alle sectoren, waaronder industrie, mobiliteit, bouw en energie, streven naar klimaatneutraliteit in 2050. Het verduurzamen van de industrie en het benutten van kansen in logistiek, bouw en mkb zijn cruciaal voor de economie van Zeeland.

Duurzame en Klimaatneutrale Industrie

Voor 2050 moet de Zeeuwse industrie overschakelen naar duurzame energie en grondstoffen. De mogelijke bouw van een nieuwe kerncentrale en Small Modular Reactors kan hierbij bijdragen, evenals de ontwikkeling van een waterstofhub en een nucleair kenniscentrum. Daarnaast onderzoekt het Rijk of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is.

Circulaire Economie

Geopolitieke ontwikkelingen zetten leveringszekerheid van grondstoffen onder druk. Circulaire economie is een strategische keuze die de economische kracht van Provincie Zeeland duurzaam versterkt. De inzet op slimmer grondstoffengebruik en het versterken van (regionale) waardenketens maakt Zeeland minder afhankelijk van externe aanvoer en verstevigt daarmee haar concurrentiepositie. De provincie faciliteert door samenwerking te organiseren, investeringen aan te jagen, ruimte te bieden aan innovatie én duidelijke randvoorwaarden te scheppen wat leidt tot een weerbare en toekomstbestendige Zeeuwse economie.

Acties

Stimuleren circulaire/biobased economie

- Voor de circulaire (chemische) industrie brengen we bedreigingen en kansen in kaart voor bestaande én nieuwe industrie om de circulaire transitie te versnellen.
- We subsidiëren de programma's Groene Economie Nieuwe Economie en nemen deel aan Smart Delta Resources. We volgen de Critical Chemicals Alliance om Europese invloed uit te oefenen.
- In de taken van omgevingsdiensten wordt circulaire economie opgenomen.

- We steunen het K&I-netwerk circulair bouwen in hun professionaliseringslag om te groeien in omvang en kwaliteit. Dit is noodzakelijk om circulair en biobased op te schalen (landelijk én Europees).
- We maken een uitvoerbare en onderbouwde strategie voor vestiging en opschaling van innovatief en circulair MKB dat zich richt op kansrijke producten en productgroepen in de markt. Zo beïnvloeden we gericht de markt.
- Voor biobased grondstoffen verkennen we kansen voor (land)bouw en industrie door vraag en aanbod aan elkaar te koppelen gericht op maximale economische waarde voor Zeeland.
- Het Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen stimuleert de marktintroductie van innovatieve circulaire projecten en producten.
- We stimuleren onderzoek en zetten in op beleidsbeïnvloeding. We richten ons op het ondersteunen van de Zeeuwse gemeenten (uitvoering gemeentelijke beleidsplan 'Zeeland Circulair 2025-2028' en 'bouwstenen visie VTH CE'). We werken samen met kennisinstellingen (Hogeschool Zeeland, Delta Climate Centre en Universiteiten). We maken gebruik van Europese projecten (en Europese gelden) om circulair op te schalen.

Het goed inpassen van kernenergie in de Zeeuwse economie, landschap en het energiesysteem

Het Rijk heeft op 19 juni 2026 via een Kamerbrief laten weten dat er nog twee zoeklocaties in beeld zijn voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Die bevinden zich in Terneuzen en Groningen. Daarnaast onderzoekt het Rijk ook of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale Borssele mogelijk is. In aanloop naar een locatiekeuze werken we aan een voorlopig Rijk-Regiopakket met voorwaarden. Dit pakket is klaar als het ontwerp locatiebesluit door het ministerie zal worden genomen. Dit besluit volgt waarschijnlijk in de eerste helft van 2027, volgens de Kamerbrief van 19 juni 2026. Dit is later dan eerder gedacht. Daarna maken we een definitief locatie gebonden Rijk-Regiopakket dat klaar is als de definitieve locatie is gekozen. Dat verwachten we vanaf de tweede helft van 2027. Bij het opstellen van het Rijk-Regiopakket werken we nauw samen met de gemeente Terneuzen.

SMR-ontwikkeling (sleutelproject in Zeeland 2050)

Small Modular Reactor is een verzamelnaam voor een breed palet aan veelbelovende kernenergie-ontwikkelingen. De SMR is modulair en schaalbaar, en biedt stabiele en CO₂-neutrale energie voor het nationale energienet of voor grote energie- en warmtevragers zoals in het Zeeuwse (chemisch) industrieel cluster. In Zeeland werken we concreet aan de mogelijke komst van Advanced Modular Reactors (AMR's). Deze innovatieve reactortypen dragen bij aan drie strategische doelen voor de provincie: versterking van het Zeeuwse nucleaire kenniscluster, verduurzaming van de bestaande Zeeuwse industrie en economische spin-off voor maakindustrie. Zeeland wil met relevante geïnteresseerde partijen kennis opbouwen over de toeleveringsketen en bouw van SMR's, de toepassing voor industrieel gebruik en de optimale inpassing in het haven- en industriële systeem van North Sea Port. Dit versterkt de internationale concurrentiepositie van Nederland in een snel opkomende markt. Om dit te kunnen doen geven we uitwerking aan het SMR-actieprogramma; 'randvoorwaarden voor de komst van een SMR in Zeeland op orde' en verkennen samen met het Rijk, ontwikkelaars zoals Allseas en Thorizon en Zeeuwse stakeholders de mogelijkheden in Zeeland.

Doelstelling

Vestigingsklimaat, imago en talent

Het trekken, vasthouden en ontwikkelen van talent is een belangrijk onderdeel van het verbeteren van het Zeeuwse vestigingsklimaat. De focus ligt op onderwijs door het versterken van Campus Zeeland, het Delta Climate Center, en samenwerkingen met onderwijs- en onderzoeksinstituten. Doel is een hoogwaardig onderwijs- en kennisaanbod te creëren, zowel voor reguliere als nicheopleidingen. We werken samen met partners aan de doelen uit de Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda van Campus Zeeland.

Onder andere via het 'Aanvalsteam Arbeidsmarkt' wordt ingezet op een wendbare en toekomstbestendige arbeidsmarkt, die kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor ons bedrijfsleven.

We werken met diverse organisaties en bedrijven samen om het imago van Zeeland te verbeteren met de merkstrategie 'Shaping the Future Delta'. Zeeland heeft een sterk imago onder toeristen, maar het imago voor wonen, werken en studeren blijft achter bij de kwaliteiten die wij als Zeeuwen al lang kennen. We willen voorkomen dat dit een economische belemmering wordt. Zeeland is aantrekkelijk om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren, maar dit willen we buiten Zeeland beter onder de aandacht brengen.

Acties

Zeeland top of mind krijgen (zichtbaar en vindbaar) als aantrekkelijke regio om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren.

Provincie Zeeland en Zeeuwse organisaties werken samen aan het verbeteren van het imago van Zeeland. Vanuit de merkstrategie 'Shaping the future delta' werken we aan Zeeland als aantrekkelijke regio om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren. Het doel is Zeeland top of mind te krijgen (zichtbaar en vindbaar) en op de specifieke domeinen te werken aan de daaraan verbonden maatschappelijke doelen. Hieraan ligt een (digitale) marketingstrategie ten grondslag.

Dit doen we via 4 sporen:

- Digitale Marktbewerking via www.zeeland.com:
 - Behoud en breid fans en doelgroepen uit.
 - Interactie met (potentiële) fans via social media, nieuwsbrieven en online marketingkanalen.
 - Zorg voor goede vindbaarheid op zoekmachines met inspirerende inhoud over Zeeland.
- Verder ontwikkelen en uitdragen van de merkstrategie op basis van de positioneringsstrategie "Shaping the Future Delta": een sterk merk Zeeland maakt de regio ook in de toekomst ideaal om te ondernemen, werken, wonen, studeren en bezoeken.
- Omvormen van Team Zeeland Marketing naar een Merkorganisatie Zeeland, die voor de hele regio:
 - Structureel werkt aan een sterk merk Zeeland voor leven, werken, studeren en recreëren, gebaseerd op de positioneringsstrategie en de merkwaarden vindingrijk, daadkrachtig, rechte doorzee en verbindend.
 - Inspireren, faciliteren, verbinden en optreden als proactieve gesprekspartner.
- Activiteiten en campagnes gericht op specifieke doelgroepen:
 - Bevorderen van toeristische spreiding in tijd en plaats.
 - Samenwerken met event partners om doelgroepen te bereiken en Zeeland als aantrekkelijke regio te positioneren voor leven, werken, studeren en recreëren.
 - Gezamenlijk werven van talent voor Zeeland door middel van campagnes en product/marktcombinaties.

Het creëren van een hoogwaardig onderwijs, kennis en onderzoeksaanbod en -infrastructuur in heel Zeeland

De Provincie werkt samen met bedrijven, kennis- en onderzoeksinstituten en medeoverheden aan de doelen uit de Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda van Campus Zeeland. Een procescoördinator zal in bezig om namens de partijen het jaarprogramma maken en projecten opzetten.

We ontwikkelen ideeën en helpen uitvoeren van een samenhangende visie, focus en samenwerking rondom het Zeeuwse innovatie-ecosysteem en de bijbehorende fysieke inrichting: een campusgebied waar studenten, docenten, onderzoekers en startups elkaar kunnen ontmoeten, samenwerken, wonen, leven en werken.

Ook wordt er ingezet op de verdere versterking van academisch onderwijs en onderzoek in de Zeeuwse waaier in Zeeland, in lijn met de ambities uit Zeeland 2050. Daarbij wordt samengewerkt met universiteiten en andere kennisinstellingen, onder meer op thema's die voor Zeeland van strategisch belang zijn, zoals water, energie, voedsel, maritiem, landbouw, klimaat en zorg.

Momenteel worden zes K&I-netwerken ondersteund en zijn twee nieuwe netwerken in ontwikkeling. Met het oog op het aflopen van de regeling in 2028 wordt in 2027 een tussenevaluatie uitgevoerd naar onder meer de duurzaamheid van het organiserend vermogen, de ontwikkeling van de triple-helixsamenwerking en de aansluiting op Zeeuwse ambities.

Creëren van een arbeidsmarkt die wendbaar en toekomstbestendig is en kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor de Zeeuwse arbeidsmarkt

In 2026 is een aangepaste inzet op arbeidsmarkt vastgesteld.

Samen met onze partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheden stellen we Human Capital Agenda's op voor die sectoren en opgaven waar Zeeuwse organisaties en bedrijven een groot tekort aan mensen ervaart. Een samenhangende aanpak, met gebruikmaking van bestaande expertise en activiteiten. Op dit moment ligt de focus op de sectoren techniek, zorg en ICT & digitalisering.

We faciliteren het Aanvalsteam Arbeidsmarkt, waarin de Provincie Zeeland een verbindende rol heeft. Hierin nemen het Zeeuwse bedrijfsleven, de Arbeidsmarktregio, onderwijsinstellingen en andere overheden deel. We werken aan een duurzame Zeeuwse arbeidsmarktinfrastructuur en het Aanvalsteam Arbeidsmarkt is een centraal punt waar initiatiefnemers terecht kunnen voor kennisdeling, vragen of initiatieven.

In het Provinciale beleid zijn verschillende doelgroepen gedefinieerd. Als eerste doelgroep hebben we jongeren, hier wordt op ingezet door het binden & boeien van jongeren aan/voor Zeeland door projecten te ondersteunen gericht op eindexamenscholieren, MBO-, HBO- en WO-jongeren (binnen en buiten Zeeland) en een traineeprogramma. Een andere doelgroep is Nieuwe Zeeuwen. Hierbij wordt ingezet op het versterken van regionale samenwerking en samenhang rondom het aantrekken en behouden van nieuwe Zeeuwen en het stimuleren van initiatieven die bijdragen aan een warme landing, sociale binding en het versterken van het imago van Zeeland. Als laatste doelgroep is er Kansrijk Arbeidspotentieel. Hier wordt ingezet op het vergroten van arbeidsparticipatie onder andere (bijna) gepensioneerden, studenten en deeltijdmedewerkers.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Lasten	
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent	5.038
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	9.531
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	606
040112 Europa, Rijk en Regio	3.097
049999 Ambtelijke inzet	3.513
Totaal Lasten	21.785
Baten	
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent	131
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	2.419
040112 Europa, Rijk en Regio	894
Totaal Baten	3.444
Totaal begrote baten en lasten	-18.340
Onttrekkingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-5.178
Toevoegingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	120
Totaal begrote reserves	5.058
Totaal begroot	-13.283

